

Position Paper: Gevolgen en knelpunten Tijdelijk Handelingskader PFAS

Grondbalans B.V. is een onafhankelijk handelsbedrijf in grond en baggerspecie. Elke dag geven wij een herbestemming aan grond en baggerspecie dat vrijkomt uit en nodig is in diverse civiele-en gww-projecten. Per jaar verzetten wij circa 3 miljoen m³ door geheel Nederland. Wij kunnen als grote marktpartij hierdoor zeer goed de gevolgen en knelpunten van het THK overzien.

Het Tijdelijk Handelingskader (THK) van 8 juli 2019 heeft in tegenstelling tot het beoogde doel (het mogelijk maken van hergebruik onder voorwaarden) een averechts effect tot gevolg gehad. Door het niet opnemen van een norm (>bepalingsgrens) voor toepassingen van grond onder grond- en oppervlaktewater is een enorm probleem gecreëerd dat heel ondernemend Nederland raakt. Ook in het aangepaste THK van 1 december ontbreekt een norm onder oppervlaktewater waardoor er onvoldoende ruimte is om projecten vlot te trekken!

Er is met het THK een probleem gecreëerd dat voorkomen had kunnen worden indien vooraf aan de 'markt' was gevraagd wat de effecten van het THK zouden kunnen zijn. De signalen die de 'markt' heeft afgegeven zijn niet gehoord en niet in het THK verwerkt. In Nederland wordt enorm veel grond en baggerspecie onder grond- en oppervlaktewater toegepast. Naar schatting circa 80% van het vrijkomende totale volume. Voorbeelden van toepassingen onder grondwater zijn rioolrenovatieprojecten, grondverbeteringen bij woonwijken, het aanleggen van wegen en andere infrastructurele werken. Ook door zetting van de Nederlandse slappe bodem komen vele toepassingen na deze zetting onder het grondwaterniveau. Voorbeelden hiervan zijn: geluidswallen en grote infrastructurele werken. Nederland is rijk aan waterbouwkundige werken waar grond en baggerspecie onder het oppervlaktewater wordt toegepast, zoals dijk- en waterbouwwerken, natuurbouw projecten, herontwikkeling van havens, en de herinrichting van voormalige zandwinputten. Door het achterwege laten van een norm onder grond- en oppervlaktewater vallen al deze projecten stil. Dit geldt zowel voor de projecten waarbij grond en baggerspecie vrijkomt als voor de projecten waar dit materiaal wordt hergebruikt. De stagnatie die is ontstaan, ook op grondbanken, komt door het wegvallen van al deze toepasmogelijkheden. De ontvangstcapaciteit voor landtoepassingen is te gering (naar schatting 20%) om invulling te kunnen geven aan alle grond- en baggerstromen. Het ontbreken van een norm onder grond en oppervlaktewater is de voornaamste reden dat het THK voor zoveel problemen en stagnatie heeft gezorgd. En dat deze niet aansluit op de praktijk van grondverzet.

1 december is er een gemiddelde achtergrondwaarde gekomen die ook geldt voor toepassingen onder grondwater en voor baggerspecie onder oppervlaktewater. Dit is een stap in de goede richting waar we heel blij mee zijn. Het ontbreken van een norm onder oppervlaktewater voor grond is voor ons nog steeds onbegrijpelijk. Schone grond kan overal worden toegepast, ook onder grondwater, alleen nu niet onder oppervlaktewater. Dit is niet uit te leggen, grond met PFAS beneden de tijdelijke achtergrondwaarde mag wel in het grondwater toegepast worden, maar niet in oppervlaktewater wat ook in verbinding staat met het grondwater.

Wij hebben rondvraag gedaan bij 21 grootschalige projecten hoeveel grond afkomstig uit projecten in Nederland onder oppervlaktewater in 2018 is toegepast. Totaal was dit 2.600.000 m³, afkomstig uit 900 verschillende projecten. Deze toepassingen liggen na 1 december nog steeds stil. Het betreft slechts een beperkte inventarisatie, totaal komt er per jaar veel meer grond vrij wat beoogd is om onder water toe te passen. Naar verwachting circa 6 miljoen m³ per jaar. Dit volume aan grond kan derhalve niet in de beoogde toepassingen worden hergebruikt. De ontvangstcapaciteit van alternatieve oplossingen schieten ruimschoots tekort. Waar kunnen wij deze hoeveelheid grond nu wel toepassen?

Wat moet er gebeuren? Pas het THK nogmaals aan en trek de tijdelijke achtergrondwaarde en klasse wonen/industrie norm gelijk voor alle toepassingen, ook onder oppervlaktewater!

Om deze stagnatie vlot te trekken is duidelijkheid en eenvoud noodzakelijk. Nu hebben we schone grond die we niet onder oppervlaktewater mogen toepassen. En klasse wonen en industriegrond wat op andere parameters licht

verontreinigd is maar aan PFAS helemaal niets mag bevatten. Dit is onrealistisch, van elke parameter accepteren we een bepaalde ondergrens. Trek de tijdelijke achtergrondwaarde van 0,8 microgram aan PFAS (0,9 microgram PFOS) gelijk voor alle toepassingen. Daarnaast de norm voor klasse Wonen en klasse Industrie gelijkstellen voor alle toepassingen, dus ook onder grond- en oppervlaktewater. Dit geldt zeker voor de toepassingen die al reeds van start zijn gegaan voor inwerkingtreding van het THK, deze toepassingen zijn nu deels gereed en liggen stil. Dit voor zowel grond als voor baggerspecie. Hierdoor ontstaat weer een evenwichtig netwerk van projecten en zal grond en baggerspecie niet meer onnodig ver getransporteerd worden. De verwachting is dat op deze manier circa 80 % van alle projecten doorgang kunnen vinden. Alle energie kan daarna worden ingezet in het vaststellen van definitieve hergebruiksnormen.

Ernstig gevolg: projecten en grondbanken waar grond en baggerspecie vrijkomt komen er niet meer vanaf of alleen tegen hele hoge afvoerkosten en met hogere CO₂-uitstoot tot gevolg.

De projecten waar het grootste deel van de grond- en baggerspeciestromen in Nederland wordt hergebruikt liggen stil. De resterende zijn veel te beperkt om het aanbod aan grond en baggerspecie te kunnen verwerken en liggen vaak geografisch gezien ongunstig. Hierdoor nemen de transportkosten en uitstoot van CO₂ aanzienlijk toe. De balans tussen vraag en aanbod is totaal verstoord en werkt prijsverhogend.

Negatief bijeffect: Onnodig gebruik van primaire grondstoffen.

Het doel is om in Nederland in 2030 voor 50% circulair te zijn in het gebruik van grondstoffen. Door het hergebruiken van nagenoeg alle grond en baggerspecie wordt reeds aan deze doelstelling voldaan en bespaart dit grote hoeveelheden aan primaire grondstoffen. Aangezien in circa 85% van de vrijkomende grond een zeer licht gehalte aan PFAS wordt aangetroffen wordt deze secundaire grond momenteel vervangen door primaire grond op projecten die toch doorgang moeten vinden. Hierdoor gaan kostbare grondstoffen verloren en neemt het hergebruik af.

Projecten liggen stil, worden niet aanbesteed of uitgesteld. De werkvoorraad neemt sterk af waardoor veel bedrijven in financiële problemen komen. Door onduidelijkheid en onmogelijkheden in beleid wachten opdrachtgevers met opdracht verstrekken en op betere tijden.

Door de onzekerheid over PFAS, het ontbreken van goede oplossingen en de betaalbaarheid wachten opdrachtgevers met het verstrekken van opdrachten. Wij zien vanaf 1 oktober de hoeveelheden grond die wij een herbestemming kunnen geven sterk terugnemen. Het is dan ook onze vrees of wij de komende maanden voldoende werk hebben. Wij horen gelijke zorgwekkende ervaringen van onze klanten en leveranciers.

Grote verschillen tussen PFAS-metwaarden bij 3 laboratoria. Het blijkt dat de gemeten waarden onnauwkeurig zijn. Op basis van onnauwkeurige waarden worden beslissingen genomen met vergaande gevolgen.

De laboratoria kunnen PFAS-analyses nog niet onder accreditatie uitvoeren en deze zijn ook niet gevalideerd. Op basis van deze onnauwkeurige metingen en niet geaccrediteerde waarden wordt het huidige beleid gemaakt. PFAS kan in zeer lage concentraties worden aangetoond. Het is dus noodzakelijk dat een laboratorium representatieve en betrouwbare analysegegevens levert. Er is geen officieel ringonderzoek verricht naar de betrouwbaarheid van de analysemethode op het niveau van de normstelling. Door analyses van grondmonsters afkomstig van dezelfde locatie te analyseren door 3 laboratoria is aangetoond dat de onderling gerapporteerde waarden sterk uiteenlopen. Dit houdt in dat de kans zeer groot is dat onterecht grond voor hergebruik wordt afgekeurd. Hoe kan de markt afgerekend worden op deze onnauwkeurig gerapporteerde meetwaarden?

Het tijdelijk handelingskader lost niet alle problemen op. Er dient snel een definitief handelingskader te komen. Eind 2020 duurt te lang voor geheel ondernemend Nederland.

Er zal met aanzienlijk meer capaciteit en inspanning gewerkt moeten worden aan het definitief handelingskader met hergebruiksnormen voor PFAS (voor klasse AW, klasse Wonen, klasse Industrie, Klasse A en Klasse B). Zorg simpelweg voor duidelijke en veilige normen per klasse!